

**R.D. Iacobi Marchantii, Pastoris Et Decani Covviniensis
SS. Theolog. Professoris, Rationale Evangelizantivm**

Marchantius, Jacobus

Coloniae Agrippinae, 1661

Lectio 8. bipartita. Explicatio Versus sexti. Iusjurandum quod juravit Abraham Patrem nostrum daturum se nobis. Luc. 1. Hæc lectio agit de duplici pacto jurato quod fecit Deus cum Abraham, & quomodo ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56372)

novenarium numerum observaret. Cum ergo novem hebdomades, novem quoque menses observasset, tandem post novem annos electus est Rom. Rex & Imperator. Sic Deus voluit ejus exercere fiduciam per plures annos; nec suo fecellit tempore.

Demon
Pacta sua
vel non
servat,
aut fal-
lit. Et
V. dicit
in i. pra-
cepto De-
cali. l. 2.

E contra demon pactum quod facit cum hominibus, vel non servat, sed fallit; vel si quandoque adimplet, in eorum adimplet perniciem, quia nihil agit cum illis nisi subdole & ex odio salutis eorum, quantumvis benevole se gerere videatur. Quapropter omne cum illo pactum divina lege est vetitum & humana. Atque etiam ipse, velut Simia Dei habere voluit omnia sua Oracula; sed in quibus falleret ambigua & subdola frequenter praedictione. Notum est illud: *Incidi Romanos vincere possit.* Hinc Reges & Regna, ob stultitiam Principum Astrologos Dæmoni addictos consulunt, sæpe in discrimina & strages sua æquocatione, aut ambiguis, aut falsissimis etiam responsis induxit. Unicum exemplum hic accipit ex Sostrate & Sozomano, ex quibus illud refert Baroni Cardinalis.

Exempl.

Tempore Valentis Imperatoris anno 370. cum quidam Astrologi, sive potius Magi, per suam, Magicam inquisitionem consulerent Dæmonem, quis post Valentem esset imperaturus? Respondit Dæmon pro more suo obscure quatuor illis litteras ostendens, T, e, o, d., addens ex his fore initium nominis illi qui post Valentem esset imperaturus. Rumor hac de re venit ad aures Imperatoris, ipseque multos interemit quos suspicabatur impetium in valeros Occidebantur tunc Theodori, Theodoti, Theo dotti, Theodoli, Eritia Faustest, ut multi ob periculum nomina à parentibus imposita mutarent & negarent. Sic decepti Dæmon Astrologos fallaciter, ipsi quoque Imperatorem, qui postea miserè interit.

Distin-
ctio inter
Memorari
testamenti
sui sancti,
distinctionem
inter
Testamentum
sanctum,
& Testamentum
sancti sui.
Audi Didacum à
Stella pium & erudi-
tum, & tum Scrip-
torem: Testamen-
tum sanctum est tes-
tamentum veteris,
sed testamentum
sancti sui, est re-
stamentum Christi
Redemptoris, quod
est novum. Sic
David: Respice in
testamentum tuum.
Hoc illud est
quod proposuit per
Filium suum sanctum,
cujus
Zacharias hic memi-
nisse dicit Dominum.
De quo
& Hieremias: Ecce
aves veniunt, &
faciam domui
Israël pactum novum,
non secundum
pactum quod
populi cum Patri-
bus vestris in die
qua apprehendi
manuum eorum,
ut educerem de
terra Egypti. Testa-
mentum sanctum
sanguinem habet
hircorum,
tauro- rum,
vitulorum,
nec liberationem
captivo-
rum: sed in novo
sunt sanguis Filii
Dei, & liber-
tas animarum,
sicut dixit alter
Zacharias: Tu in
sanguine testa-
menti tui eduxisti
vinctos de lacu in
quo non erat aqua.
De quo sanguine
ait discipulis: Et: est
Zach. 9. Sanguis
novi testamenti,
qui pro vobis
est pro multis

Advertunt quoque hic aliqui super his verbis. Memorari testamenti sui sancti, distinctionem inter Testamentum sanctum, & Testamentum sancti sui. Audi Didacum à Stella pium & eruditum, & tum Scrip- tum Testamentum sanctum est testamentum veteris, sed testamentum sancti sui, est restamentum Christi Redemptoris, quod est novum. Sic David: Respice in testamentum tuum. Hoc illud est quod proposuit per Filium suum sanctum, cujus Zacharias hic meminisse dicit Dominum. De quo & Hieremias: Ecce aves veniunt, & faciam domui Israël pactum novum, non secundum pactum quod populi cum Patri- bus vestris in die qua apprehendi manus eorum, ut educerem de terra Egypti. Testa- mentum sanctum sanguinem habet hircorum, tauro- rum, vitulorum, nec liberationem captivo- rum: sed in novo sunt sanguis Filii Dei, & liber- tas animarum, sicut dixit alter Zacharias: Tu in san- guine testa- menti tui eduxisti vinctos de lacu in quo non erat aqua. De quo sanguine ait discipulis: Et: est Zach. 9. Sanguis novi testamenti, qui pro vobis est pro multis

effundatur in remissionem peccatorum. In vita potest testator aliud instituire testamentum firmius: ideo testamentum sanctum revocatum est, testamen- tumque sancti sui morte testatoris confirmatum est; & ideo irrevocabile est, quia Christi morte fig- natum. Hæc Didacus à Stella.

Moralia

Hic quoque moneri possunt pro morali doctrina, qui testamentum sanctum Parentum suorum obliviscuntur & parvipendunt, dum piis locis & causis quadam legarunt sancte & pie. Filiosque sub hac conditione & pacto hæredes instituerunt; & ipsi hæc negligunt, imò quantum possunt eradunt, & irrita esse volunt. Memor quoque sit omnis Christianus testamentum sanctum facere cum Deo suo, ut cum cogetur corpus terræ reddere, animam Deo & celo possit tradere cum securitate. Hoc tota debet vita sua cogitare, quia hoc negotium negotiorum est finem felicem sortiri, & Deo deposi- tum reddere pretiosum animæ suæ. Hoc est testa- mentum Christiani hominis nunquam oblivioni tradendum. Unicam dedit, unicam repetit. Candidam dedit in baptisate, candidam repetit in morte. Tunc pactum & testamentum, quoddam cum Christo initiatum est; illud in vita servan- dum, in morte consummandum, est. Ergo oportet te, o Christiane, tempore memorari testamenti tui; quia & Deus tunc vult memorari testamenti sancti sui. O infelix testamentum cuiusdam de quo memoria sit in lib. de Viris illustribus Ora. Cisterciensis quidam corpus suum terræ dabat animam Dæmoni, uxorisque ac filiorum animas, imò & Con- fessarii, de quo diximus alibi. Sed de hac re fatie. Ad adjuvandum Christianum pro felici testamen- to spiritali, S. Caroli Borromæi extrat libellus plane utilis.

LECTIO VIII. BIPARTITA.

Thema. *Iusjurandum quod iuravit ad Abraham Patrem nostrum daturum se nobis. Luc. 1.*

Manifestum est ex sacris litteris, Juramen- tum, sive Iusjurandum, quandoque licitum esse, & Deo honorificum. Requirit autem Theo- logi tres condiciones, quasi tres juramenti liciti comites, Veritatem, iustitiam, iudicium. Hoc de- ducunt ex illo Hieremias iurabis, vivit Dominus, Christi in veritate in iudicio, & in iustitia. Veritas adest, simul, & quando quis iurat super re iusta & licita; iudicium adest, quando quis iurat super re iusta & licita; iudicium adest, quando id facit cum reverentia & discretionè, & non super levire. Quando deest veritas falsique aliquid iuramento asseritur, perjurium vocatur; est ad iura- que gravissimum peccatum divina attrahens ma- ledictionem: *Maledictio veniet ad domum iurantis licitum, in nomine meo mendaciter.* ait Dominus Zach. 5. Ierem. 4. Ubi etiam offenditur Prophetæ Volumen volans maledictionem plenum instar falcis acutæ involans in caput impie jurantium. Vide à nobis dicta in

Horro Pastorum super præcepto 3. decalogi tract. 3. lec. 6. ubi ostendimus jurantes mendaciter inferre Deo injuriam, & proximo suo, ac sibi ipsis, illosque qui jurant in dolo, hoc est sine animo adimplendi quod jurant, non habere locum in regno Dei, nec ascendere posse in montem Domini, ut Paltes insinuat. Quapropter & Jephthe tantum suo tribuit voto & juramento, ut etiam Filium propriam immolare non renuerit. Et Josue, licet deceptus à Gabaonitis jurasset vitæ eis saluam promississet, noluit violare juramentum mendacio extortum: cumque tales deceptores morte plebentidos multi decernerent, nihil aliud eis respondet Josue: *juravimus eis per nomen Domini Dei Israel.* Atque etiam postea cum juramentum Gabaonitis factum Saul violasset, male dictio ejus posteritati supervenit, tribusque annis fames invasit Judæam; nec plaga cessavit, donec septem ejus Filii Gabaonitis traditi sunt divino oraculo, per illos cruci affigendi. Sic Deus vult juramentum factum per nomen suum constanter observari, nisi cadat in rem illicitam; quia tunc illud locum habet: *in malum promissis rescindit fidem, & in turpi voto muta decretum.* Sic Herodes jurans puellæ saltatrici, & implens juramentum, novose obfirmavit crimine. Idco & David cum jurasset interficere totam domum Nabal, sententiam mutavit, placatus sermone abigail dicens: *Non erit tibi in sanguinem, & in scrupulum cordis quod effuderis sanguinem innocuum, aut ipse te ultus fuerit.*

Ps. 14. 23. Iud. 11.

Iosue 9.

2. Reg. 22.

Marci 6.

1. Reg. 25.

S. Paulus

2. Cor. 1.

Apoc. 10.

1. Reg. 15.

S. Patriarcha

2. Cor. 1.

1. Reg. 15.

S. Patriarcha

1. Reg. 15.

per attachum rei sacræ, sicut solet juramentum fieri apponendo manum ad altare. Propter Messiam ex femine eorum oriundum, semur ipsorum velut res sacra habebatur, & id quidem ob mysterium futuræ incarnationis. Et ideo per illam partem quæ est origo humanæ generationis adjuvantes, quasi per sanctissimam Jesu carnem inde processuram adjurabant. Quare eadem adjurationis forma usus est & Jacob. Sic nonnulli ex Patribus SS. Interpretantur. Audi S. Gregorium: *Manum sub femore ponere jubet, quia per membrum illud descensura erat caro ejus qui Filius Abrahæ erat ex humanitate, & Dominus ejus ex divinitate. Quasi dicat: Tange femur meum, & juram mihi per Deum meum, sive per Messiam qui mihi promissus est. ex illo femore oriundus. Cetero ego tale juramentum non nisi à Patriarchis petam. Signum est non fuisse ritum communem Judæicæ gentis; ut aliqui dixerit; sed verum est quod Augustinus quasi 62. in Gen. & lib. 16. de civit. cap. 33. docet magnam hic esse de Christo prophetiam, quod scilicet Dominus cæli & terra in carne venturus foret de illo femore propagata. Nam Hebræi sicut per lumbos, ita & per femur generationem significare solent, ut patet Gen. 49. v. 10. & Gen. 46. v. 26. & Exod. 1. v. 4. ubi dicitur: *Erant autem omnes animæ eorum quæ egressæ sunt de femore Jacob, septuaginta.**

Gen. 47.

Ceterum Jacob occasione habebat juramentum exigendi, sicut & servus ejus hic jurandi, quod non acciperet uxorem pro Isaac de Filiabus Chanaan, quia Chanaan impii erant & idololatre, ac in Cham per Noe fulminatam maledictionem participabant. Voluit ergo significare abraham hac adjuratione, voluitque nos intelligere, fidem & bonos mores maxime spectandos esse, cum agitur de matrimonio, & de Filii providenda uxore. Nec enim tunc tam spectanda sunt, opes, forma, & genus, quam proba educatio & pii mores cum animorum concordia. Et quia aliter fit, hinc multa infelicia matrimonia. Imò non tam conciliatione hominum, quam Dei, connubia sunt incenda, unde cum juramentum ad eò solemne exegisset abraham à servo suo subjunxit: *Dominus Deus cæli qui tulit me de domo Patriæ meæ & de terra natalitatis meæ, ipse Angelus suorum misit coram te: ut scilicet accipias uxorem filio meo de terra & cognatione mea. De Mesopotamia scilicet, ubi adhuc ejus cognatio habitabat in Hâran, & distabat itinere septem vel octo dierum. Neque hic ulla fit mentio dotis, quia avaritia, dum de conjugio agitur, laud præclle debet.*

Gen. 24.

Sed ut ad propositum proprius accedamus, dicimus quod non solum Propheta & Patriarcha, aut apostoli & angeli juramento usi sunt, sed & ipse Deus. Hoc satis significant hæc Zachariæ verba: *Iusurandū quod juravit ad Abraham Patrem nostrum, &c.* Quibus diximus indicari tertiam causam adventus Messie, quia scilicet non solum decreverat facere misericordiam nobiscum & cum Patri-

buss

bus, nec solum id simpliciter promiserat aut pactus erat, sed etiam iuramento firmarat. Et attende modum loquendi scripturæ, dum dicit *Infirmandum quod iuravit* significatur enim vehementer quodam affectu ipsum iurasse. Abrahæ Christus ex eius semine nasciturum, & se per illum daturum nobis salutem. Sic expectans expectavit, exultatione exultavit, benedicens benedixit, more scripturæ idem est ac si dicas: Valde expectavi, sive vehementer desidero expectavi, magna læticia exultavi, benedictionem multiplicavi.

PARS I. Quia autem celebratissima erat promissio Abrahæ facta de Christo oriundo ex eius semine, & de benedictione per eum afferenda, & de salute danda; & ideo specialis eius mentio fit per Zachariam. Fuit autem duplex promissio, & scilicet celebre Dei cum Abraham hac de re. Unum est: *Per memorem ipsum iuravit, dicit Dominus, quia fecisti hanc rem, Christus non peperisti filio tuo unigenito propter me, benedicam tibi, & multiplicabo semen tuum sicut stellas caeli, & velut arenam quæ est in litore maris.* Possiditis semen tuum portas inimicorum tuorum. Et benedicentur in semine tuo omnes gentes, quia obedisti voci meæ expende singula.

Primò, cum homines per Deum iurent ut ejus infallibile testimonium invocent, Deus quia majorem se non habet, per semetipsum jurat. De quo iuramento agens Apostolus sic ait: *Homines per majorem sui jurant, & omnis contraversa eorum facta ad confirmationem est juramentum.* In quo abundantius volens Deus ostendere pollicitationis hæreditibus immobilitatem consilii sui, interposuit iurandum, ut per duas res immobiles, quibus impossibile est mentiri Deum, firmissimum scilicet habeamus, qui confugimus ad tenendam propositam spem, quam tanquam anchoram animæ habemus ratam & firmam. Vult dicere Apostolus, hanc promissionem benedictionis iurata Abrahæ non solum cum concerneret, sed & nos hæredes illius, Fideles scilicet omnes: ideoque Deum ad significandam consilii sui de benedictione nobis danda immutabilitatem & firmitatem, per duas res immobiles sive immutabiles & irrevocabiles tum apud homines, tum apud Deum, id significasse: scilicet per promissionem & per iuramentum, per quæ non potest homines fallere, aut ludificare. Quapropter respicientes in tale Dei promissum, habemus certam consolationem & firmissimam spem; quam jacimus in Deum tanquam anchoram tutam, inter fluctus & ventos, inter tot agitationes hujus sæculi & tentationes, ejus benedictionem promissam assequi sperantes; & salutem: quam per iurandum iuravit daturum se nobis, si Filij Abrahæ per manserimus, fidei ejus ac virtutis imitatores. Hinc:

Secundo dicit: *Multiplicabo semen tuum sicut stellas caeli.* Quæ loquendi formula passim Patres intelligunt promitti Abrahæ Filios spirituales per imitationem fidei ipsius, sicut & per arenam maris-

posteri ejus secundum carnem designantur. Hinc & ei alibi dicitur: *Numerus stellarum caeli: si poses, sicut erit & semen tuum.* Stellæ nobis sunt innumerabiles; & licet quidam eas numerare contenderint, aut se numerasse jactarint, eos hujus libri contentant auctoritas, inquit S. August. 16. de civit. cap. 23: Quod ergo astrologi numerent stellas 1022. solum illulitres & magis notabiles numerant: Stellis autem recte comparatur utrumque semen a brahæ, tam carnale, quam spirituale, propter multitudinem. Nam Moyses dicit de posteris abrahæ secundum carnem. *Non possum solus sustinere vos quia Dominus Deus vester multiplicavit vos, & estis hodie sicut stella caeli plurimi.* Specialiter tamen stellis comparantur illi, de quibus apostolus: *Semen Abrahæ estis, secundum promissionem hæredes.* Talis enim posteritas abrahæ magna est numero instar stellarum. Habet quoque sublimitatem & splendorem instar stellarum. Est celestis quædam natura: & conversationis instar stellarum; habetque constantem quemdam ordinem quo volitur secundum Deum. Denique post resurrectionem, *Fulgébunt iusti quasi splendor firmamenti, & quasi stelle in perpetua æternitate.* De his quoque dicitur: *Stella à stella differunt in claritate.* Duas fecit Deus promissiones: abrahæ, ait S. Hilarius in Psal. 139: *Unam, Multiplicabo semen tuum, sicut arenam quæ est in litore maris;* & hæc concernebat Ismaelis generationem: alteram, *Multiplicabo semen tuum ut stellas caeli;* hæc concernebat Isaac Filium promissionis. Significaturque in Ecclesia tamquam familia abrahæ duplex fore filios, terrenos & celestes, electos & reprobos. Filij Ismael terreni multiplicantur ut pulvis gemunt sub aquis, calcantur ut arena maris. Filij Isaac celestes & boni in caelum elevandi sunt, ut stellæ fulgidæ à Sole splendorem mutant. Hinc & Gentiles dixerunt, Viros inelytos à morte inter stellas collocari, & divinitatis aliquid accipere. Sic deificatus est ab eis Jupiter, Mars Saturnus, Venus, Castor, Pollux, ut alibi diximus Gentiles igitur hac ratione adumbrarunt quod scriptura dicit, scilicet à Deo electos instar stellarum fore illulitres.

Tertio dicit Dominus Abrahæ: *Possiditis semen tuum portas inimicorum tuorum.* Per portas intelligit urbes & propugnacula hostium, in quibus est fortitudo eorum. Qui portas occupare valet, urbem mox sibi subijcit. Sic porta & urbes Chanæorum occupavit Hebræi duce Josue, urbesque aliarum gentium. Quibus omnibus significabatur, quod Duces Israhelitarum apostoli; eorum successores, Duce Iesu subacturi essent Urbes Varias Orbis, & ad fidem adducturi, expulsi infideli. Filij Abrahæ: quodque veri fideles, Filij Abrahæ & promissionis, subacturi sibi sint hostes spirituales, & in gurgitibus terram promissam eum victoria ingressuri. Nempe Christiani in omnibus Filij abrahæ gesserunt figuram Christianorum. Primò in numerosa multiplicatione: 1. Secundo in duca & ratione & afflictione Aegypti. 2. Tertio

Gen. 15.

Deut. 1.

1. Cor. 15.

Heb. 6.

3. Tertio in felici transitu maris, meritis Aegyptiis.
 4. Quarto, in cibo deserti, manna sc. caelesti. Quinto
 5. in serpente aereo, quem aspicientes sanabantur.
 6. Sexto in peregrinatione 40. annis duce columna
 7. per varia pericula. Ultimo in introductione in ter-
 ram promissam, duce Jesu Filio Nave, sive Josue, &
 in abundantia vini, mellis, & olei. Quis non videt
 haec omnia compleri in Christianis. Filij Abrahæ,
 Filij promissionis, & fidei ejus hæredibus? Ergo
 merito hic canit Zacharias: *Injurandum juravit ad
 Abraham Patrem nostrum daturum se nobis. Quid
 vero daturum? Filium sc. suum ex semine ejus, ac
 per illum daturum se benedictionem omni generam
 simulq; salutem, terramq; promissam. Atq; ideo
 promissum illud ac iustitiam sępe ob oculos
 ponere debemus, ut aciamus spem nostram, nec
 hæreditate promissa excidamus, ut monet Apo-
 stolus.*

PARS II.

Alterum pactum Dei cum Abrahamo præcef-
 sit, ubi ei Deus dixit: *Ego Dominus, qui eduxi
 te de Vr Chaldaeorum, ut darem tibi terram istam &
 possideres eam. At ille ait: Domine Deus unde scire
 ad Abrahæ possim quod possideris eam? An hoc diffidens
 dixit? Absit. Nam præcedit, Credidit Abraham
 Deo, & reputatum est ei ad iustitiam. Credidit, in-
 quam, Deo promittenti sibi semen numerotum
 quasi stellas cęli. Nec jam deficit ab hac fide, sive
 de progenie, sive de terra promissa, sed inquit hu-
 militer modum, ejusque aliquod signum dari sibi
 optat, quo cognoscatur rei futuræ ordinem, ut do-
 cent Sancti Patres. Sed cur hoc petit? Certe non
 tam sibi quam posteris signum illud petit, ut fir-
 mius idipsum crederent, quod a Deo fuerat pro-
 missum. Ulterius petit hoc promissum signo al-
 quo firmari a Deo, ut posterorum demeritis non
 possit fieri irritum. Et sane in magnis promissis so-
 litus fuit Deus signum aliquod exhibere, ut iterum
 diximus in signo dato Gedeoni in Vellere, Moyli
 in virga, Ezechie in sole recedente per decem
 lineas. Imò & signum petit. Elezer ad fontem,
 ut uxorem Isaac dignam reperiret. Quod quidem
 fecit indignatus a Deo, cum certa spe divinæ Provi-
 dentię & directiōnis, innuens promissis a Deo factis
 Abrahæ Domino suo. Hinc & illud. *Indas signa
 petunt.**

Itaque, petente signum Abrahamo, Deus amittit
 dicens: *Sume mihi vaccam triennem, & capram tri-
 mam, & arietem trium annorum, turturam quoque
 & columbam. Hoc signum fuit loco juramenti,
 ad confirmandam promissionem Dei. Audi Ru-
 pertum Abraham ut pius Pater filijs providit,
 ne forte peccantibus illis pecciteret Deum suæ pro-
 missionis, & ideo in promissione optat aliquod sibi
 dari firmamentum fixæ stabilisque veritatis, &
 quasi interpositionem juramenti. Hoc igitur fœ-
 dus juramentum quoddam fuit, quo te Dominus
 obstrinxit, ut debitor posses jure tenere, si quando
 intercurrente peccati aliqua causâ, vellet levare,
 manum suam, & facere contra id quod promisit.*

Cujus juramenti memor Moyses, cum Deus vellet
 disperdere populum, & itein contradictione, & re-
 nuit Deum dicens: *Quare Domine traheris populo
 tuo? Memento Abraham, Isaac, & Jacob, quibus ju-
 rasti: Videris jam terram hanc de qua locutus sum,
 dabo semini tuo, & possidebis eam. Hac Rupertus,
 Quapropter & ad hoc fœdus spectare dicimur quod
 hic dicit Zacharias: *Injurandum quod juravit ad
 Abraham patrem nostrum daturum se nobis. Sed ul-
 terius attende modum & ordinem fœderis hujus.
 Sic describitur: Abram volens universa hæc, divisit
 ea per medium, & utraq; partes contra se aleris
 fœcus posuit, aves autem non divisit. Descenderunt
 que volucres super cadavera, & abigebat eas. Cum-
 que sol occurreret, spor irruit super Abram, & hor-
 ror magnus & tenebrosus irruisti eum. Ac postmo-
 dum dicitur: Facta est caligo tenebrosa, & apparuit
 cubitus fumans, & lampas ignis transiens inter di-
 visiones illas. Multa hic sunt ænigmata, multa my-
 stica, multa obicura & caliginosa. Nonnulla eluci-
 demus ex Sanctorum Patrum sententiis, quando-
 quidem ad Christum spectent, Abraham semen pri-
 marium, & ad Iulianum quo jura: it nobis Deus
 tamquam hæredibus Abrahæ, daturum fœderam
 promissam post peregrinationem nostram & affli-
 ctionem.**

Quæritur ergo hic primo: Cur Abraham has vic-
 timas sic divisit? Respondet his verbis S. Cyril-
 lus l. 10. adversus Julianum. *Mos erat apud Chalda-
 os juramenta stabilire transiens per medios divi-
 siones, & lætione ejus rem confirmabat. Hoc fa-
 cere præcepit Deus Abraham, dicens: Accipe vitu-
 lum, & capram: & arietem. Id quod bene intel-
 ligens Abraham, quamvis Deus solum impera-
 set accipere, ipse tamen cetera addidit, & iuxta le-
 gem juramenti occisa in duo divisit, & vincta collo-
 cans, eo quod statim per medium transiurus erat
 Deus. Figurabatur autem quasi in spacio ignis di-
 vina & immaculata natura. Hac Cyrillus. Hic
 mos etiam fuit apud Hebræos, ut patet apud Jeremiam,
 Transibant enim inter victimas fœdera-
 les divitas qui fœdus inibant, imprecantes sibi
 similem necem & filionem, si fœdus illud viola-
 rent. Quapropter apud Hieremiam dicitur: *Dabo
 viros qui non observaverunt verba fœderis, quibus
 assense sunt in conspectu meo, vitulum quem conce-
 derunt in duas partes, & transierunt inter divisiones.
 Dabo eos in manus inimicorum suorum, & erit
 morticinium eorum in escam volatilibus cęli & bestis
 terrę. Non ab similibus etiam confuetudo viguit
 apud Romanos, teste Livio l. 1. ubi agens de fœdere
 inter Romanos & Albanos, sic ait: *Postitu fœde-
 ru legibus aiebat Ecclialu. Potius Romanus prior
 non deficiet, si prior deficiet, publico consilio. dolo ma-
 lo: tu illo die Iupiter populum Romanum sic fecit,
 ut ego hunc porcum hedis feriam, tantoque magis
 quanto magis potes, pollesque, &c. Attende ergo
 quomodo Deus non se fœdum deditur accommoda-
 dare humanis moribus, ut cum fidei suo servio***

Quæstio-
 nes multa
 circa pri-
 mum pa-
 ctum cum
 Abraham
 victimas
 hic divi-
 dit.

Jer. 34.

Jerem. 34.

Abra-

Abraham, & simul nobiscum, fœdus ineat, iuramenti vim habens, firmissimique iustitiam rationem.

Apostolus dicit: In solitudinibus errantes, quibus dignitas non erat mirandum. In columba quoque præfigurari Prophetas qui sancto repleti Spiritu, populis denunciabant futura.

Quæstio 2. Cur vacca triennium, turturem & columbam? Respondet Cardinalis Cajetanus: Quare Deus, hæc animalia, & singula, & duas familias, & 101 annorum elegerit, ratio litteralis, nescitur alia quam beneplacitum Dei. Hinc postea Moyses statuit in lege, ut hæc sola animalium genera in usum sacrificii, si tollerentur. In omnidatione tamen supra assumebatur, & passer. Hæc Cajetanus Cardinalis, in hæc Gen. locum. Hoc e quidem verum est, allegorice tamen & moralis ratio huius rei non deest multiplex. Quæ circa

2. Respondet 2. Theodoretus: Ænigmata hæc erant eorum quæ generi Abram eventura erant. Ob id tria mundiorum quadrupedum, & quodque trium annorum sacrificari iubet, ut tres generationes signaret, quæ in Ægypto peregrinatura erant. Turtur vero declarata generationem illam, quæ ex Ægypto, ut ita dicam ayolavim, in deserto autem permansit. Avis enim hæc desertum amat. Columba signat generationem illam quæ promissam terram adeptæ est. Columba enim domos inhabitat. Hæc Theodoretus Cui conformiter dixit Rupertus: Omnia hæc assumptio, prophetica assumptio est. Vacca siquidem, capra & aries, quæ profectio servilia sunt, in manu (nam & hæc Dominus passus est) spiritibus tres præsignant generationes, per quas semen Abrahæ servitutum erat in terra non sua, nam generatione quarta revertentur huc, ait Dominus. Ita Rupertus, in hunc Gen. locum. Vitula indomitæ, signat primam Hebræorum generationem, quæ in Ægyptum descendit quidem, sed à servitute fuit libera. Capra, quæ modicum Dominis suis proventum præbet, secundam generationem, quæ modicè servitute Ægyptiis servivit. Aries, qui copiam lanæ præstat, tertiam generationem, quæ longo servitio Ægyptiis subiecta fuit. Addere possumus, allegorice hæc animalia significare Christum Christique sacrificium, quo fœdus Christianorum cum Deo sanctum est. Aries significat Christi innocentiam, Capra similitudinem carnis peccati. Vacca robur & patientiam Christi in perferendis laboribus, Turtur Christi castimoniam, Columba ejus mansuetudinem cum sine felle sit. Aliter S. August. 16. de civit. c. 24. Per juramentum significatur plebs postea sub iugo legis, per capram eadem plebs futura peccatrix: per arietem eadem plebs regnatura. Spirituales autem significantur, addimento turtur & columba, quia utraq; avis est simplex & innocua; in populo autem isto susurri erant heredes regni; & filii promissionis in æterna felicitate mansuri. Hæc S. Augustinus Cui addit Eucherius, ideo horum volatiliam ætatem taceri, quia illos designant qui æterna meditates transgressi sunt desideria temporalia. In turture quoque vult illos intelligi de quibus

Quæritur vero tertio: Cur trium annorum animalia terrestria designantur? Ratio litteralis esse potest, quia hæc animalia tria dum sunt, perfecta sunt, statuta, ætate, & robore. Adverte nonnullos interpretari sic, ut veli Deus esse non triennia, sed triplicata Unde & Chaldaica editio habet: Offer coram me vitulos tres, & capras tres, & arietes tres, & turturem, & filium columba. Per que aliqui volunt tria genera sacrificiorum representari, nempe holocaustum, oblationem pro peccato, & sacrificium pacificorum. Quicquid sit, dicimus per animalia terrestria tria & tria sanctissimam Trinitatem indicari, quæ adhuc sæculo illo sub obscuris nominibus & figuris annuntiabatur. Hinc & Patriarchæ primi tres numero sunt, per quos invocatum est nomen Domini, & Deus Trinus & Unus dignatur vocari, Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Jacob; sub istisque nominibus Trinitas Sancta unus Deus colebatur, quia necdum capaces erant tunc homines ut manifesta nomina ejusdem Trinitatis, id est Patris, & Filij, & Spiritus Sancti capere possent. Ad di potest per vacca triennem significari posse triplicem humilitatem Fidelium cinque necessariam, ut scilicet humiliet se Superioribus, paribus, inferioribus. Per Capram triam triplicem penitentiam, contritionem scilicet, confessionem, & satisfactionem. Per triennem ar etem significari fidem, spem, charitatem. Quæ omnia offerre debet Deo verus Filius abrahæ in sacrificium, iungendo Turtur caltutis & orationis, & Columbam sinceritatis & puritatis, abigendoque volucres, hoc est Daemonum tentationes. Pollent & hæc tria & tria votis Religiosis applicari.

Q. 3. Cur annorum animalia terrestria designantur?

Quæritur quartò: Cur divisa fuerint animalia terrestria, aves verò non? Respondeo, id factum, quia aves non spectabant ad fœdus, sed solum ad sacrificium; ita ut non fuerit solum aves dividere in confirmatione fœderis, aut per illas transitus fieri, in sacrificium tamen offerbantur. Respondet secundo quæstioni mysticum S. Augustinus sermone 55. de tempore his verbis: Quid spiritualiter ista significent, Fratres, charitatis vestra auribus cupimus inquirere, Abraham Pater multarum gentium a Deo dictus est. Omnes enim gentes in Christum credentes Filij sunt abrahæ, imitando fidem, non nascendo per carnem. Vacca ergo & capra & aries trium annorum, & turtur vel columba figuram omnium gentium prætulerunt. Dicta sunt trium annorum, quia omnes gentes in Trinitatis mysterium erant credituræ. Et quia tota Ecclesia Catholica non solum habet spirituales, sed & carnales, qui quidem in Trinitatem credunt, sed peccata non vitant, ideo in tribus illis animalibus carnales possunt intelligi, sicut & spiri-

Q. 4. Cur animalia terrestria, aves verò non? Respondet, id factum, quia aves non spectabant ad fœdus, sed solum ad sacrificium; ita ut non fuerit solum aves dividere in confirmatione fœderis, aut per illas transitus fieri, in sacrificium tamen offerbantur.

Vide Ly. 701.

tales in turture & columba. Ergo diligenter attendite, quia illa tria animalia divisibile in duas partes dicitur Abram, & contra se invicem posuisse, aves non divisit. Quare hoc? Quia in Ecclesia carnales dividuntur, spirituales non dividuntur, nec contra se invicem preparantur: Quare carnales divisi & contrae positi sunt? Quia omnes luxuriosi & amatores mundi, contra se divisiones & scandala habent. Aves autem non dividuntur, quia illis est cor unum & una anima in Deum, sic similes sunt turturi & columbae, quia in turture castitas, in columba simplicitas designatur; timentes enim Deum casti sunt & simplices. Sic dicere possunt cum Plalte: *Quis dabit mihi pennas sicut coluba, & volabo, ut requiescam?* Et rursum: *Turtur invenisti nidum, ubi ponat pullos suos.* Quando carnales dividuntur, gravibus vitiorum compedibus premuntur in mundo; spirituales vero virtutum penis elevantur in altum, & duabus aliis, diligendo Deum & proximum, eriguntur in caelum, dicentes: *Nostri conversatio in caelo est.* Et dum Sacerdos dicit, *Surgam corda*, fideliter dicunt se habere ad Deum: quod pauci cum veritate dicere possunt. Ergo aves Abram non divisit, quia spirituales à Dei vel proximi amore non possunt separari, quibus est cor & anima una, & clamant cum Apostolo: *Quis nos separabit à charitate Dei, aut tribulatio & angustia, &c.* Spirituales nec tormentis carnales etiam otiosis preparantur à Christo fabulis. Illos nec crudelis gladius, istos separant carnales affectus. Spirituales nec dura frangunt, carnales etiam blanda corrumpunt. Propterea Abram divisit illa animalia aves non divisit. Haec est S. Augustini sententia.

Pal. 54. Pal. 33.

Philip. 3.

Rom. 8.

Q. 5. L. 2. significat.

Quartum quinto. Quid significet Lampas transiens inter divisiones? Respondeo ex jam dictis, significat & repraesentat Dei personam, quae secundus & iustitiam inibat cum Abraham; Deus enim ignis consumens in factis litteris dicitur. Significat quoque Columnam ignis, postea divitiam Hebraeos à Ægyptiis, ac deducturam eos in terram promissionis. Itaque cum Sodus inter duos agatur, loco Dei transit lampas, sive Fax ignis ardens, inter victimas divitas, & ipse Abraham similiter transit, vel transire sibi ipse visus est, quando quidem haec in sopore & extasi in quo Adam fuit, dum mulier ex eius costa formata est. Itaque sicut Abram ex sua parte federi assensit, ita & Deus per facem ardentem apparet. Sic Exodi 24. cum inter Deum & populum foedus sanguine sanciretur, fuit victimarum sanguine aspersus non solum populus, sed & liber legis, & ipsum altare, loco Dei.

Clibanus ardens & fumans quid significet.

Quod autem & hic Clibanus ardens & fumans, apparet, symbolum fuit & imago Ægyptiacae fornacis & servitutis, quando serviebant Hebraei in luto & latere. Nobis autem significatur, quod si lampadem nostrae vocationis & divinae voluntatis sequimur, & fixis in Deum oculis intue-

mur, Clibano ardente & fumante eruemur. Uterius & hic Sanctus Chrysostronus cum plerisque existimat per ignem facis transeuntis sacrificium hoc consumptum fuisse cum suis victimis, ut Deo acceptum esse significaretur. Sic enim solet Deus per ignem calidus emillum acceptare sacrificia; ut patet in Abele, Gedone, Manue, Elia, Salomone, & alijs.

Hoc etiam sine mysterio non esse aliqui putant. Quid hie quod hic à Domino promittitur: *Generations autem per quartam revertentur huic.* Quarta generatio tam generatam reverti sunt Filij Abrahæ in Palestinam, & captivitatem Ægypti liberati: per generationem quoque quartam Filij Adæ reducti sunt in gratiam Dei à tur. Dæmonis servitute in libertatem allerti. Sed quænam hæc quarta generatio? Illa est quæ sine Patre ex Matre est. Tres viderat orbis generationes, seu formationes hominis. Primam sine viro & femina, in Adamo. Secundam de viro sine femina, in Eva. Tertiam ex viro & femina, quæ ulitata est. Restabat quarta ex femina sine viro, & hæc alijs generationibus salutem afferre debebat, per quam Christus orbis Salvator generari nobis debebat. Hæc memorat S. Augustinus term. de Nativ. 16. *Ista quarta generatio liberavit tres: prima enim & secunda fuerunt, tertiam de vana generavit, in quarta salutem invenerunt.* Hæc ille. Quapropter Hugo Cardinalis huc accommodat illud jam dictum: *Generations quarta revertentur huic*, ut jam Gen. 14. explicuit.

Denique concludendo, dicendum est cum S. Augustino, adventum secundum Christi ad iudicium postremum concernere: illud quod dicitur: *Cum horror magnus & tenebrosus visus, & apparuit clibanus ardens & fumans, & lampas ignis transiens inter divisiones.* Audiamus hæc de re S. Augustinum. *Videte Fratres, quid ignis ille transiens inter divisiones, qui & turturum & columbam transisse non legitur. Vespera illa finem mundi significavit. Animalia, typum gentium in Christo redivitum præstulerunt. Quæ quia in se non solum spirituales, sed & carnales, sive malos habent, & ideo animalia illa divita sunt, & ignis transivit per ea, juxta illud Apostoli: *Dies Domini declarabit, quia in igne revocabitur.* Clibanus ardens & fumans, & lampas ignis diem iudicii figuravit. Et ideo super beatum Abram timor & horror tenebrosus incubuit. Unde intelligimus, quod si in die iudicii justus vix salvabitur, impius & peccator ubi parebunt; Clibanus ergo ardens & fumans, illum iudicii diem signat, in quo erit sicut & stridor dentium, in quo ululatus & lamentum & tarda penitentia, quando movebuntur fundamenta montium, & ardebit terra, & que ad inferos decurunt. Quando, ut ait S. Petrus, *Cæli ardentis solventur, elementa ignis ardore tabescent.* Quando, ut ait Dominus, etiam *Virtutes caelorum commovebuntur, sol obscurabitur, & luna, & stella cadent de caelo.* Ubi sciant impij*

1. Cor. 3.

Mat. 22.

2. Pet. 3.

videbunt? Vbi ebriosi, ubi adulteri, ubi maledici se recognoscunt? Vbi amatores luxuriae, ubi raptores, ubi superbi apparebunt? Quid infelices pro sua defensione dicturi sunt, quos toties admonitos, & tamen imparatos dies ille repererit? Cum ad illam Archangeli tubam omni buccinâ clariorum totum simul cæperit rugire mundus. Quando sicut dicit Propheta. *Venerit Dominus ponere orbem terra in desertum, & perdere peccatores ex eo.* Quando, sicut dicit scriptura, *Peccatores & impii mittentur in flagrum ignis, & fumus tormentorum ascendet in sacula saculorum.* Quis tunc tremor, quæ caligo, quæ tenebræ criminolos quosque negligentes & tepidos occupabunt? Ne ergo & nos in istum veniam cruciatum, expurgamur dum corrigendi tempus est, & voluntatem Domini tanquã boni servi requiramus; ut cum dies ille quem Clibanus ardens & fumans designat tremendus venerit, non cum mortalibus, quos animalia figurabam, qui per diversas voluptatum contentiones dividi possunt, flammis ultricibus cruciemur in inferno, sed simplicitatem Columbæ, & castitatem Turturis præferentes, spiritualibus virtutum pennis cleuemur in celum, *rapiamurque in nubibus obviam Christo, & sic semper cum Domino vivamus.* Haec tenus Augustinus. Quæ quidem omnia fuscè profecuti sumus, occasione pacti & iurandi quod Deus iuravit ad Abraham Patrem nostrum; quia illud utrimque celebre & iuratum pactum nos concernit, filios Abraham secundum fidem, per Christum ex semine Abraham ortum iudicandos, & salvandos.

LECTIO IX. TRIPATITA.

Thema. *Vi sine timore de manu inimicorum liberati serviamus illi.* Luc. i.

Hic versus indicat Christum venisse, ut datâ nobis per specialem gratiam quam attulit libertate à peccatis & hostibus spiritualibus, serviamus illi non cum anxietate nimia, nec cum timore servili, sed amore filiali. Quapropter ad majorem elucidationem & instructionem nostram.

.I. PARS

Christus Dicamus primò, Christum ita vires inimici at-
vultu, vi trivisse, tanquam gratiam nobis attulisse & for-
sine anxi- titudinem, ut quisquis ipsi innotuit, & firmam in-
otato illi confidenciam figit, possit esse sine anxietate & ti-
servia- more inimicorum. Hinc animæ electæ vise sunt
mus. illudere Dæmoni, sicut Leonis aut Vesæ alligato
Psal. 103. illudant pueri & puella. Huc referri potest illud
Job. 20. *Draco iste quem formasti ad illudendum ei.* Et illud
Job. *Numquid illudet ei quasi ovi aut legabis cum ancilla tua?* Quasi dicat: Ego id efficiã, ut in ludum Behemot pueri & ancillis meis tradatur, licet tu Job eam non habebas potestatem. Certe ex Sancto- rum gestis exploratum est adolescentulos & virgunculas insultasse Dæmoni, & de eo victoriam re-

Rational. Evang.

tulisse, ita ut nonnullæ propterea depingantur Draconem vinctum velut in triumphum ducere quia his concessit Deus, ut sine timore, de manu inimicorum liberati, servirent illi in justitia & sanctitate. Christus pro nobis vicit Draconem antiquum, & reliquit, ac in abyssum misit, ut illa non habeat illas vires, quibus pollebat ad feducendas gentes. Quod si aliquis adhuc subicit sibi, eorum culpa est, quia divinæ gratiæ auxiliis, virtute incarnationis, crucis, ac Sanguinis Christi acquisitis, non utitur. His enim inimici, possent conculcare Leonem & Draconem, ac super basilicum apidemque ambulare. Hinc nonnumquam Dæmon virtute ex alto coactus est suam faterei infirmitatem S. Antonio, Bellatori Christi inclyto, affertens ab eo tempore quo Deus factus est homo, ita vires suas attritas esse, & possessionem inamittant, ut non solum urbes non possideret, sed & relegatus in desertum, illud deserere cogereetur ob Monachos illud inhabitantes. Itaque suæ adferbant demeritæ, qui varias in occasiones & discessina peccati se precipitant ultroneè. Latrare enim potest Dæmon ut canis alturgus; mordere non potest nisi ultrò sese ejus dentibus obiciant. Rugiat licet ut Leo, tanquam formica contemni potest, quia vilis est & infirmus. Si suadere ei quâdoque datur, in ejus potestate non est persuadere, nisi volueris; & si ejus infidias sensus non mitat, nihil tamen nocet, ubi non est consensus. Quia quod resistentem fatigat, vincentem coronat. Quinimodò nonnulli ex antiquis eremi Patribus ita ei insultantes fuerunt, ut exprobrarent ob incarnationem Domini de Virgine Maria, quod à femina victus fuisset. Quo quidem opprobrio victus aufugebat cum pudore. Sic ergo merito dicimus Christum advenisse, ut sine timore hujus inimici possimus liberè Deo servire. Nam ipse est illud semen mulieris, quod contrivit caput serpentis, & ipsa mulier simul illud contrivit per semen istud suum. Hæc est virtus incarnationis, quæ & illud notum apparuit in mysterio crucis, ubi ipsemet crucifixus est, qui filium hominis suavitè crucifig. Si enim in anteriore parte Christus est crucifixus, id factum est ejus liberâ voluntate, & ad tempus breve pro nostra salute. Sed coactè, & in æternum, pro majori sua ignominia & damnatione, Diabolus fixus est Cruci tanquam triumphali Ligno, triumphaliq; Currui; cuius vel solam hæret memoriam, dum imago vel signum Crucis ei opponitur, ut ex innumeris liquet històriis.

Audi quid de se, ipsa referat S. Teresa, c. 25. vitæ suæ: Timebam me in raptibus & visionibus mihi cælitus immisissis se Dæmon immiseret, quia & nonnulli illusiones esse dicebant. Agnoscentes tamen à Deo esse, & vires ab ipso accipientes, læmque dicebam mihi-ipsi: *Quid timeas? Ego non nisi Deo servire, & placere desidero nec aliud quàm eius adimplere voluntatem scio, & ipse mihi & ipsa met dicat*

com-